

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****H.H.Ö. BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2022/79915

Karar Tarihi : 30/7/2025

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

Muhterem İNCE

Yılmaz AKÇİL

Raportör : Aydın DEMİREL

Başvurucu : H.H.Ö.

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından tutukluluğun hukuki olmadığına ilişkin verilen ihlal kararı sonrası yeniden yargılama talebinin reddedilerek infazın devamına karar verilmesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

A. Ceza Davasına İlişkin Süreç

2. Başvurucu, silahlı terör örgütüne üye olma suçundan 16/7/2016 tarihinde gözüaltına alınmış; 20/7/2016 tarihinde sevk edildiği Sulh Ceza Hâkimliği tarafından tutuklanmıştır.

3. 9/9/2019 tarihinde İstanbul 24. Ağır Ceza Mahkemesi (Ağır Ceza Mahkemesi) başvurunun Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanmasına (FETÖ/PDY) üye olma suçundan mahkûmiyetine, diğer suçlardan ise beraatine, hükümle birlikte tutukluluk hâlinin devamına karar vermiştir.

4. 11/12/2019 tarihinde Bölge Adliye Mahkemesi mahkûmiyet hükmüne yönelik istinaf taleplerini esastan reddetmiş, başvurunun tutukluluk hâlinin devamına karar vermiştir.

5. Başvurucu hakkındaki mahkûmiyet hükmü 1/11/2021 tarihinde Yargıtay tarafından verilen onama kararı ile kesinleşmiştir.

6. Başvurucu, nihai kararı 8/2/2022 tarihinde öğrenmiştir.

B. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Nezdindeki Süreç

7. Başvurucu, gözaltı ve tutuklama tedbirlerinin hukuka aykırı olduğu iddiası ile 26/11/2018 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. AİHM 23/11/2021 tarihinde başvurucu hakkında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 5. maddesinde düzenlenen özgürlük ve güvenlik hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir (*Turan ve diğerleri/Türkiye*, B. No: 75805/16 ve diğer 426 başvuru, 23/11/2021). Kararın ilgili kısmı şu şekildedir:

"... Oy birliğiyle, başvuranların tutukluluklarının hukuka uygunluğu hakkında Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi kapsamındaki şikâyetlerinin kabul edilebilir olduğuna;

Oy birliğiyle, tutuklandıklarında hâkim ve savcı olan başvuranların tutukluluklarının hukuka uygun olmadığı gerekçesiyle Sözleşme'nin 5 § 1 maddesinin ihlal edildiğine;

Oy birliğiyle, tutuklandıklarında Yargıtay ve Danıştay üyesi olan başvuranların tutukluluklarının hukuka uygun olmadığı gerekçesiyle Sözleşme'nin 5 § 1 maddesinin ihlal edildiğine;

Bire karşı altı oyla, başvuranların Sözleşme'nin 5. maddesi kapsamında yapmış oldukları diğer şikâyetlerin kabul edilebilirliğinin ve esasının incelenmesine gerek olmadığına;

Oy birliğiyle,

(a) davalı Devlet tarafından, her bir başvurana, kararın Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere, söz konusu miktara yansıtılabilecek her türlü vergi hariç olmak üzere, manevi zarar ile masraf ve giderler karşılığında 5.000 (beş bin) avro ödenmesine;

(b) Yukarıda bahsi geçen üç aylık sürenin bittiği tarihten itibaren ödeme gününe kadar geçen sürede, yukarıda bahsedilen miktarlara, Avrupa Merkez Bankasının marjinal faiz oranına üç puan eklenmek suretiyle elde edilecek oran üzerinden basit faiz uygulanmasına;

Oy birliğiyle, başvuranların adil tazmine ilişkin diğer taleplerinin reddedilmesine karar vermiştir..."

C. Yeniden Yargılama Talebine İlişkin Süreç

9. Başvurucu 16/6/2022 tarihinde yeniden yargılama talebinde bulunmuştur. Yeniden yargılamaya ilişkin talep dışında öncelikle infazın durdurulmasına ve tahliyesine, yeniden yapılacak yargılamada ise beraatine karar verilmesi gerektiğini iddia etmiştir.

10. Ağır Ceza Mahkemesi 24/6/2022 tarihinde başvurunun yeniden yargılama talebinin reddine ve önceki mahkûmiyetin aynen infazına karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şu şekildedir:

"... Hükümlü [H.H.Ö.] hakkında mahkememizin 2018/438 Esas, 2019/328 Kararı ile Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma suçundan dolayı 10 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği, kararın Yargıtay 3. Ceza Dairesi'nin 02/11/2021 tarih ve 2021/2106 Esas, 2021/9815 karar sayılı ilamı ile onanarak kesinleştiği, hükümlünün lehine yargılanmanın yenilenmesini gerektirecek nedenlerin bulunmadığı ve tesis edilen kararın usul ve yasa uygun olduğu anlaşıldığından talebin reddine dair aşağıdaki şekilde karar verilmiştir.

KARAR: Yukarıda açıklanan gerekçelerle;

1-Hükümlü [H.H.Ö.nün] yargılanmanın yenilenmesi hususunda göstermiş olduğu nedenler yerinde olmadığı ve tesis edilen kararın usul ve yasaya uygun olduğu anlaşılmakla talebin REDDİNE,

2-Hükümlü [H.H.Ö.] hakkındaki mahkememizin 09/09/2019 tarih, 2018/438 Esas, 2019/328 Karar sayılı İLAMIN ATNEN İNFAZINA..."

11. Başvurucunun karara yönelik itirazı 14/7/2022 tarihinde İstanbul 25. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kesin olarak reddedilmiştir.

12. Başvurucu yeniden yargılama talebinin reddine dair nihai hükmü 20/7/2022 tarihinde öğrendikten sonra 11/8/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

13. Başvurucu 27/7/2023 tarihinde tahliye edilmiştir.

14. Komisyon, Adli yardım talebinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Yeniden Yargılama Talebinin Reddi Sonrası İnfazın Devamına Karar Verilmesi Nedeniyle Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

15. Başvurucu, AİHM tarafından verilen ihlal kararına rağmen yeniden yargılama talebinin reddedilerek tahliye edilmemesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, yapılacak incelemede Anayasa ve mevzuat hükümleri doğrultusunda somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

16. Başvuru, kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında incelenmiştir.

17. Anayasa'nın kişilerin fiziksel hürriyetlerini güvence altına alan 19. maddesinin kişi hürriyetinin kısıtlanmasına imkân tanıdığı durumlardan biri de maddenin ikinci fıkrasında "*mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi*" olarak belirtilmiştir. Bu nedenle yargı organlarınca verilecek mahkûmiyet kararları kapsamında hapis cezasının veya güvenlik tedbirlerinin infaz edilmesi kişi hürriyeti ve güvenliği hakkını ihlal etmez (*Tahir Canan* (2) [1. B.], B. No: 2013/839, 5/11/2014, § 33). Buna göre ilk derece mahkemesinin suç isnadı altındaki kişinin mahkûmiyetine karar vermesi ile kişinin suç isnadına bağlı tutulması sona erer ve kişinin tutulması "*mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi*" amacıyla tutmaya yani mahkûmiyete bağlı tutmaya dönüşür.

18. Somut başvuruda başvurucu hakkında 9/9/2019 tarihinde verilen mahkûmiyet kararı ile başvurusunun suç isnadına bağlı tutulması sona ermiştir. Başvurucunun bu tarihten sonraki tutulması mahkûmiyete bağlı tutma niteliğindedir (bkz. § 3).

19. Başvurucu, AİHM tarafından verilen tutukluluğun hukuki olmadığına ilişkin ihlal kararına atıfla yeniden yargılama talebinde bulunmuştur. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından yapılan değerlendirme sonrası yeniden yargılama talebi reddedilmiştir. Başvurucunun yeniden yargılama talebine yönelik itirazı ise 14/7/2022 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir (bkz. §§ 9-11).

20. Anayasa Mahkemesi *Yaşar Alat* ([GK], B. No: 2021/65564, 21/11/2024) başvurusunda AİHM tarafından verilen adil yargılanma hakkına ilişkin ihlal kararı sonrası yargılananın yenilenmesine karar verilmesi hâlinde mahkûmiyete bağlı tutulan kişinin tutulmasının niteliğine ilişkin değerlendirmelerde bulunmuştur. Buna göre 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda düzenlendiği şekliyle yargılananın yenilenmesi üç aşamadan oluşmaktadır: İlk aşamada mahkeme, yeniden yargılama yapılması talebinin 5271 sayılı Kanun'un 311. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen nedenlerden birine uygun olup olmadığını, 5271 sayılı Kanun'un 319. maddesinde belirtilen koşulların yerine getirilip getirilmediğini yani başvurunun kanunda öngörülen şekilde yapılıp yapılmadığını veya yargılananın yenilenmesini gerektiren gerekçelerin gösterilip gösterilmediğini, destekleyici delillerin sunulup sunulmadığını inceleyerek yargılananın yenilenmesi başvurusunun kabul edilebilir olup olmadığını değerlendirir. Bu koşullar yerine getirilirse mahkeme ikinci aşamaya geçecek, bu aşamada delil toplamaya karar verebilecek ve bundan sonra savcıcı ve sanığı toplanan delillerle ilgili görüşlerini sunmaya davet edecektir. Başvuruya dayanak teşkil eden iddiaların yeterince doğrulanmamış olması veya başvurunun önceki mahkûmiyet üzerinde hiçbir etkisinin bulunmadığına karar vermesi hâlinde [yalnızca 5271 sayılı Kanun'un 311. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ve (b) bentleri ile 314. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yazılı hâllerde] başvurunun esassız olduğu gerekçesiyle ve duruşma yapmaksızın başvuruyu reddedecektir. Ancak başvurunun kabul edilmesi hâlinde mahkeme, davayı yeniden açacak ve duruşma yapacaktır. Üçüncü aşamada yeniden yapılacak duruşma sonucunda mahkeme, önceki hükmü onaylayacak veya hükmün iptali ile dava hakkında yeniden hüküm verecektir. Anayasa Mahkemesi, *Yaşar Alat* başvurusunda AİHM'in adil yargılanma hakkı yönünden verdiği ihlal kararı sonrası yeniden başlayan yargılamada ihlal kararında belirtilen eksikliğin başvurusunun mahkûmiyete bağlı tutulması ile mahkûmiyet arasındaki bağı koparmayabileceğini belirtmiştir. Bu durumda kişinin tutulması mahkûmiyete bağlı tutma olarak kabul edilmelidir.

21. Öncelikle belirtmek gerekir ki somut olayda AİHM'in adil yargılanma hakkı kapsamında değil özgürlük ve güvenlik hakkı kapsamında verdiği bir ihlal kararı mevcuttur (bkz. § 8). Söz konusu ihlal kararı üzerine Ağır Ceza Mahkemesi tarafından başvurusunun lehine yargılananın yenilenmesini gerektirecek nedenlerin bulunmadığı ifade edilerek yeniden yargılama talebinin reddine karar verilmiştir (bkz. § 10).

22. 5271 sayılı Kanun'un 311. maddesine göre ceza hükmünün Sözleşme veya eki protokollerin ihlali suretiyle verildiğinin ve hükmün bu aykırılığa dayandığının AİHM'in kesinleşmiş kararıyla tespit edilmesi hâlinde yargılananın yenilenmesine karar verileceği ifade edilmiştir. Bununla birlikte söz konusu ihlal kararının yenilenmesi talep edilen yargılamaya ilişkin olması gerektiği ortadadır. Yani AİHM tarafından verilen ihlal kararı başvurucu hakkındaki yargılamada gerçekleşen bir müdahaleye ilişkin hukuka aykırılık

tespiti içerdiği takdirde yargılamanın yenilenmesi sebebi olarak kabul edilebilir. Somut olayda başvurunun yenilenmesini istediği yargılamaya ilişkin değil soruşturma aşamasında tutulmasına yönelik Sözleşme'nin 5. maddesinde öngörülen özgürlük ve güvenlik hakkı bağlamında ihlal kararı verilmiştir. Başvurucunun salt tutukluluğuna ilişkin verilen ihlal kararının başvuru hakkında verilen mahkûmiyet kararının -ceza hükmünün- Sözleşme ya da eki olan protokollere aykırılık taşıdığı anlamına gelmeyeceği, dolayısıyla kural olarak 5271 sayılı Kanun'un 311. maddesi uyarınca tek başına yargılamanın yenilenmesi sebebi teşkil etmeyeceği anlaşılmaktadır. Nitekim Ağır Ceza Mahkemesi tarafından da aynı değerlendirme sonrası başvurunun yeniden yargılama talebi reddedilmiştir (bkz. § 10). Somut olayda yargılamanın yenilenmesi talebinin reddi kararı başvurunun mahkûmiyete bağlı tutulması üzerinde bir değişikliğe sebebiyet vermemektedir.

23. Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen "*mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi*" ile bağlantılı bir ihlal iddiası söz konusu ise Anayasa Mahkemesinin görevi kişinin hürriyetten yoksun bırakılmasının kısmen ya da tamamen bu koşullarda gerçekleşip gerçekleşmediğini tespit etmekle sınırlıdır (Ç.Ö. [GK], B. No: 2014/5927, 19/7/2018, § 38). Bu kapsamda yapılan incelemede başvurunun -önceki mahkûmiyete ilişkin adil yargılanma ve suçta ve cezada kanunilik ilkesi yönünden 2022/43828 numaralı bireysel başvuruda ilettiği şikâyetler dışında- mahkûmiyet kararına ve mahkûmiyete bağlı tutma kararını veren mercinin bir mahkeme olmadığına, kararın hürriyeti kısıtlayıcı bir niteliğinin bulunmadığına veya hürriyetten yoksun bırakılmanın mahkemece verilen hürriyeti kısıtlayıcı ceza veya tedbirinin kapsamını aştığına ilişkin bir iddiasının bulunmadığı görülmektedir. Ayrıca Anayasa Mahkemesince bu yönde herhangi bir tespite de varılmamıştır.

24. Sonuç olarak hukuka uygun şekilde mahkûmiyete bağlı tutulduğu anlaşılan başvurunun yeniden yargılanma talebinin reddi sonrası tahliye edilmemesine ve tutmanın makul süreyi aştığına ilişkin şikâyetlerinin dayanaktan yoksun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

25. Açıklanan gerekçelerle başvurunun yeniden yargılanma talebinin reddi sonrası tutulmaya devam edilmesi nedeniyle tutmanın hukuki olmaması ve tutmanın makul süreyi aşması sebebiyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci ve yedinci fıkraları yönünden ihlal edildiğine yönelik iddialarının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

26. Başvurucunun asıl yargılamada suçta ve cezada kanunilik ilkesi ile adil yargılanma hakkı güvencelerinin ihlal edildiğine ilişkin benzer şikâyetlerini 2022/43828 numaralı bireysel başvuruda daha önce ilettiği görüldüğünden işbu başvurunun *Mehmet Satıcıoğlu (2)* ([I. B.], B. No: 2014/11339, 14/11/2018) kararı doğrultusunda *mükerrer başvuru olması* nedeniyle reddine; asıl yargılamada gözaltı tedbirinin hukuka aykırı olması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetinin *Hikmet Kopar ve diğerleri* ([GK], B. No: 2014/14061, 8/4/2015, §§ 64-72) kararı doğrultusunda *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna, kesinleşen mahkûmiyete ilişkin yargılamada tutuklamanın hukuka aykırı olması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetinin *Murat Ağirel ve diğerleri* ([GK], B. No: 2020/11655, 7/4/2022, §§ 23-26) kararı doğrultusunda *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna, yeniden yargılama talebinin kabul edilmemesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetinin *Nihat Akbulak* ([GK], B. No: 2015/10131, 7/6/2018) kararı doğrultusunda *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul

edilemez olduğuna, yargılamanın yenilenmesi talebinin reddi nedeniyle eşitlik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin şikâyetinin *Mesut Gerez* ([2. B.], B. No: 2014/3998, 21/6/2017, §§ 12-16) kararı doğrultusunda *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamuya açık belgelerde başvurunun kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

B. 1. Yeniden yargılama talebinin reddi sonrası tutulmaya devam edilmesi nedeniyle tutmanın hukuki olmaması ve makul süreyi aşması sebebiyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci ve yedinci fıkraları yönünden ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 30/7/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.